

Panium — Lamba Sha Biyu

Daniyel 11:40 da Buwãdu Uku na Annabci

Jeff Pippenger

2025-09-12

Aya ta arba'in na Daniyel goma sha ɗaya na ɗaya daga cikin ayoyi mafi zurfi a cikin Littafi Mai Tsarki. Tana wakiltar buɗe hatimin littafin Daniyel a shekara ta 1798, 1989, da 2023. Sau uku da aka buɗe hatimin littafin suna nuna ƙarshen watsawar “lokatai bakwai.” 1798 ta nuna ƙarshen shekaru dubu biyu da ɗari biyar da ashirin na watsawa da ta fara a 723 kafin haihuwar Almasihu, sa’ad da Assuriya ta kai kabilu goma na arewa bauta. 1989 ta nuna ƙarshen shekaru 126 tun daga tawayen 1863, lokacin da Ikilisiyar Adventist ta Rana ta Bakwai a hukumance ta ajiye “lokatai bakwai” na Littafin Firistoci ashirin da shida. 2023 ta nuna ƙarshen kwanaki uku da rabi na mutanen shaidu biyu na Ru’ya ta Yohanna goma sha ɗaya suna kwance matattu a titi. A ƙarshen shekaru 2,520, (shekaru 126 da kwanaki 3½—dukkansu alamomi ne na “lokatai bakwai”) an buɗe hatimin littafin Daniyel.

’Yar’uwa White ta sanar da mu cewa a shekara ta 1798 ya zama dole a gabatar wa mutane da abubuwan da suke da alaƙa da ƙarshen lokacin gwaji. Sa’ad da take rubuta wannan gaskiya, tana bayyana tarihoji masu kama da juna, domin ita ma tana wakiltar saƙon kwanaki na ƙarshe a matsayin abubuwan da suke da alaƙa da ƙarshen lokacin gwaji. Da take magana game da tarihin Millerite ta rubuta:

“Ya zama dole a farkar da mutane game da hatsarinsu; a tashe su domin su shirya domin manyan abubuwan da suke da alaƙa da ƙarshen lokacin alheri.” *The Great Controversy*, 310.

Da take magana game da kwanaki na ƙarshe, ta rubuta:

“Kafin gicciye Shi, Mai-Ceto ya bayyana wa almajiransa cewa za a kashe Shi, kuma zai tashi kuma daga kabari, mala’iku kuma suna nan don su dasa maganarsa a cikin tunani da zukata. Amma almajiran suna sa ran kuɓuta ta zahiri daga karkiyar Romawa, kuma ba su iya jure tunanin cewa Shi, wanda dukan bege nasu ya ta’allaka a gare Shi, zai sha mutuwa mai wulakanci ba. Kalmomin da ya wajaba su tuna, an kore su daga tunaninsu; kuma sa’ad da lokacin gwaji ya zo, ya same su ba a shirye ba. Mutuwar Yesu ta lalatar da begensu ƙwarai, kamar dai bai riga ya faɗakar da su ba. Haka kuma a cikin annabce-annabce an buɗe mana nan gaba a fili, kamar yadda aka buɗe wa almajiran ta bakin kalmomin Almasihu. Abubuwan da suke da alaƙa da ƙarshen lokacin jinkai da aikin shiri domin lokacin wahala, an gabatar da su sarai. Amma taro mai yawa ba su da wata fahimta game da waɗannan muhimman gaskiyoyi fiye da kamar ba a taɓa bayyana su ba. Shaidan yana fakon yadda zai ƙwace duk wani tasiri da zai sa su zama masu hikima zuwa ga ceto, kuma lokacin wahala zai same su ba a shirye ba.” *The Great Controversy*, 595.

An buɗe saƙon Millerite a 1798, kuma ya gabatar da “abubuwan da suka shafi rufewar lokacin alheri.” Sa’ad da take magana game da kwanaki na ƙarshe, ta yi amfani da tarihin almajiran domin

ta kwatanta gaskiyar cewa “abubuwan da suka shafi rufewar lokacin alheri” su ne abin da ke ba mutane hikima zuwa ga ceto, amma ba a fahimtarsu. Sakonnin da aka buɗe a 1798, 1989 da 2023, sakonni ne da suka bayyana “abubuwan da suka shafi rufewar lokacin alheri.”

Aya ta arba'in tana wakiltar layin tarihi inda aka buɗe littafin Daniyel sau uku. A shekara ta 1798 an buɗe wahayin Daniyel na Kogin Ulai mai wakiltar surori na bakwai zuwa tara. A shekara ta 1989 an buɗe wahayin Daniyel na Kogin Hiddekel mai wakiltar sura ta goma zuwa ta sha biyu. A shekara ta 2023 an buɗe boyayyen tarihin aya ta arba'in na Daniyel goma sha ɗaya.

Tarihin aya ta arba'in yana wakiltar shekarar 1798 har zuwa dokar Lahadi ta aya ta arba'in da ɗaya, wadda ita ce tarihin Amurka, wadda kuma ita ce dabbar ƙasa ta Ru'ya ta Yohanna goma sha uku, annabin ƙarya na Ru'ya ta Yohanna goma sha shida, da kuma masarauta ta shida ta annabcin Littafi Mai Tsarki. Wannan tarihin ɗaya da aka wakilta a aya ta arba'in na Daniyel goma sha ɗaya an kuma wakilta shi a cikin aya guda ɗaya a littafin Ru'ya ta Yohanna.

Sai na ga kuma wata dabba tana fitowa daga ƙasa; tana da ƙaho biyu kamar ɗan rago, amma tana magana kamar maciji. Ru'ya ta Yohanna 13:11.

Wannan ayar, kamar yadda yake a aya ta arba'in, tarihi ne da ya fara da dokokin Alien and Sedition na shekara ta 1798, kuma ya ƙare da dokar Lahadi sa'ad da al'ummar ta yi magana kamar maciji, tarihi ne da ya fara lokacin da aka sauke Roma ta papacy daga karagar mulki, kuma ya ƙare lokacin da aka maido da Roma ta papacy kan karagar mulki. Tarihin da duka Ru'ya ta Yohanna 13:11 da Daniyel 11:40 suka wakilta ya fara da cire masarauta ta biyar na annabcin Littafi Mai Tsarki, kuma ya ƙare da cire masarauta ta shida na annabcin Littafi Mai Tsarki.

Shekaru “saba'in” waɗanda Babila ta yi mulki a matsayin masarauta ta fari cikin annabcin Littafi Mai Tsarki har zuwa masarauta ta biyu cikin annabcin Littafi Mai Tsarki suna wakiltar tarihin aya ta arba'in daga 1798 har zuwa dokar Lahadi.

Zai kuwa faru a wannan rana, cewa za a manta da Taya har shekara saba'in, gwargwadon kwanakin sarki guda ɗaya; bayan cikas shekara saba'in Taya za ta yi waƙa kamar karuwa. Ki ɗauki garaya, ki bi cikin birnin, ke karuwar da aka manta da ke; ki yi waƙa mai ɗaɗi, ki rera waƙoƙi masu yawa, domin a tuna da ke. Zai kuwa faru bayan cikas shekara saba'in, cewa Ubangiji zai ziyarci Taya, ita kuwa za ta komo ga ladan karuwancinta, ta kuma yi fasikanci da dukan mulkokin duniya a bisa fuskar ƙasa. Ishaya 23:15–17.

Tarihin daga shekara ta 1798 har zuwa dokar Lahadi kuma shi ne tarihin lokacin da aka manta da karuwar Taya, kamar yadda aka rubuta a cikin Ishaya ashirin da uku, wanda ya bayyana wannan zamani a matsayin “shekaru saba'in” kuma a matsayin “kwanakin sarki ɗaya.” Daga Nebukadnezzar zuwa Belshazzar mulki na fari na annabcin Littafi Mai Tsarki ya yi sarauta, ta haka yana zama alama ta shida mulki na annabcin Littafi Mai Tsarki wanda ya fara kamar ɗan rago amma ya ƙare da yin magana kamar maciji. Nebukadnezzar yana wakiltar mai bin Dan Rago, Belshazzar kuma mai bin maciji.

Tarihin daga 1798 har zuwa dokar Lahadi shi ma tarihin mala'iku ukun da ke cikin Ru'ya ta Yohanna sura ta goma sha huɗu ne, yana farawa da gyaran Millerites, yana kuma ƙarewa da gyaran

mutum dâri da arba'in da huđu dubu. Sakon mala'iku ukun shi ne sakon sa'ar shari'a. Millerites sun shelanta abubuwan da ke da alaƙa da budewar shari'a, mutum dâri da arba'in da huđu dubu kuma suna shelanta abubuwan da ke da alaƙa da rufewar kayyadadden lokacin alheri.

Abubuwan da suke da alaƙa da ƙarshen lokacin jarrabawa an zana su a cikin layukan annabci na ciki da na waje, kuma waɗannan abubuwa suna faruwa da farko a cikin tarihin da aya ta arba'in na Daniel goma sha ɗaya ta wakilta. Abubuwan da suke cikin aya ta arba'in suna ƙarewa ne a dokar Lahadi a cikin Amurka, saboda haka abubuwan da suka shafi taron ƙarshe na tattara sauran 'ya'yan Allah waɗanda har yanzu suke cikin Babila ba a wakilta su a cikin aya ta arba'in ba; duk da haka, rikicin da a sa'an nan yake fuskantar duniya ya riga ya ƙare a cikin Amurka. Waɗannan abubuwa suna wakiltar hukunci a kan Amurka da kuma tsarkakewar cocin Allah kafin a ɗaga cocin a matsayin tuta.

Abubuwan da suka faru na cikin gida da suke da alaƙa da ƙarshen kofofin alheri suna bayyana aikin Kristi a matsayin Babban Firist cikin kammala asirin Allah a tsakanin mutanensa na kwanaki na ƙarshe. Abubuwan da suka faru na waje suna bayyana rawar da Amurka take takawa wajen mayar da iko ga papanci. Dukan tarihin Amurka a matsayin masarauta ta shida ta annabcin Littafi Mai Tsarki, dukan tarihin Laodicea, yana faruwa ne a cikin tarihin da aya ta arba'in ta wakilta.

Layukan ciki da na waje da suke cikin aya ta arba'in suna wakiltuwa ta wajen ƙahonai biyu na dabbar ƙasa. Ƙahon Jamhuriyanci shi ne layin waje, kuma ƙahon Furotestanci shi ne layin ciki. Dukkan layukan biyu suna nan a cikin tarihin masarauta ta shida, kuma a ƙarshen tarihin masarauta ta shida ana kawo hukuncin Allah a kan duka ƙahonin Furotestanci da na Jamhuriyanci. Sakon da yake tantance abubuwan da suke da alaƙa da rufe lokacin alheri shi ne sakon da yake tantance abubuwan da ake kawowa a kan Amurka yayin da take cika kofinta na lokacin jarrabawa. Sakon da yake tantance abubuwan da suke da alaƙa da rufe lokacin alheri shi ne kuma sakon da yake tantance abubuwan da ake kawowa a kan Adventism na Rana ta Bakwai yayin da yake cika kofinsa na lokacin jarrabawa.

A cikin tarihin aya ta arba'in akwai sau uku da ake warware littafin Daniyel, kuma kowane ɗaya daga cikin waɗannan sau ukun yana haifar da layi na ciki da na waje wanda ke gabatar da abubuwan da suke da alaƙa da rufe kofofin jinkai. Kowane ɗayan waɗannan alamomin hanya guda uku ana riga shi da watsewa sau bakwai. Saboda haka, aya ta arba'in tana wakiltar tarihin daga 1798 har zuwa dokar Lahadi, kuma alamomin hanya na annabci da suke cikin wannan tarihin su ne "abubuwan da suke da alaƙa da rufe kofofin jinkai." A cikin tarihin aya ta arba'in, layin ciki yana wakiltar sauyawa daga Filadelfiya zuwa Laodikiya a farkon sa, da kuma sauyawa daga Laodikiya zuwa Filadelfiya a ƙarshen sa. Farkon ya wakilci motsin gyara kamar yadda aka misalta a cikin misalin budurwai goma, wanda ya kasance abin koyi na motsin gyara a ƙarshen kuma ya cika misalin nan dai-dai har zuwa ga kowane harafi.

Kungiyar Millerite ta Filadelfiya ta fara ne da cikas "lokuta bakwai" na Littafin Firistoci ashirin da shida a shekara ta 1798, sannan kuma da wata cika ta "lokuta bakwai" a ranar 22 ga Oktoba, 1844. Akalla zuwa shekara ta 1856, duka James White da 'Yar'uwa White sun bayyana wannan kungiya a matsayin wadda take cikin yanayin Laodikiya. A cikin wannan shekarar ne kuma aka gabatar da

sabon haske game da “lokuta bakwai” a cikin fitacciyar wallafar cocin, wadda ba a taɓa kammala ta ba. “Lokuta bakwai” sun cika a 1798, kuma bayan haka William Miller ya gano “farkon sarkar gaskiya” kamar yadda ‘Yar’uwa White ta kira shi, kuma farkon sarkar gaskiyar shi ne “lokuta bakwai.” 1798 ta kasance cika “lokuta bakwai,” bayan haka kuma Miller ya yi gano na farko na tushe game da “lokuta bakwai” yayin da aka buɗe littafin Daniyel. Bayan haka, ranar 22 ga Oktoba, 1844 ta nuna wata cika ta “lokuta bakwai,” wadda kuma a nata ɓangaren ta biyo bayan sauyi a cikin kungiyar daga Filadelfiya zuwa Laodikiya a cikin wannan shekarar da aka bar sabon haske kan “lokuta bakwai” ba a kammala shi ba. A shekara ta 1863, abin da ya kasance kungiyar Millerite ta Filadelfiya har zuwa 1856, lokacin da ta sauya zuwa kungiyar Millerite ta Laodikiya, ya zama coci da aka yi wa rajista bisa doka, galibi ƙarƙashin sharudda da matsin lambar Yaƙin Basasa da kuma kare matasan cocin. Kungiyar ta ƙare a 1863 lokacin da ta zama coci. Shekaru bakwai kafin haka, a 1856, Laodikiya ta ware saƙon sabon haske a kan ainihin batun da shi ne farkon gano annabci na William Miller.

Kungiyar Millerite da hasken da ake kira “farkon sarkar gaskiya,” wato hasken “lokuta bakwai,” an buɗe shi ga shugabancin kungiyar Laodicea, waɗanda a hankali suka ajiye gefe marmarin su na riƙe “lokuta bakwai”; kuma a ƙarshen shekaru bakwai (“lokuta bakwai”) a 1863, aka samar da sabon zane da saƙon annabci ba tare da wata magana game da “lokuta bakwai” ba.

A cikin shekara ta 1863 cika annabcin shekaru sittin da biyar na Ishaya ta zo ƙarshenta daidai inda ta fara, wato da yaƙin basasa tsakanin arewa da kudu. Batun bauta a shekara ta 1863 an riga an misalta shi ta wurin kwashe duka mulkokin arewa da kudu zuwa bauta, cikin cika “sau bakwai,” kuma bautar da aka kai Isra’ila cikinta ta dace ƙwarai wajen wakiltar batutuwan bauta a ƙarshe. Shekara ta 1863 tana wakiltar ƙarshen tsarin annabci da aka gina bisa annabcin shekaru sittin da biyar na Ishaya.

Ga abin da Ubangiji Allah yana cewa, Wannan ba za ta tsaya ba, ba kuwa za ta faru ba. Gama shugaban Suriya shi ne Dimashku, shugaban Dimashku kuwa shi ne Rezin; kuma cikin shekaru sittin da biyar za a ragargaza Efraim, har ya daina zama al’umma. Kuma shugaban Efraim shi ne Samariya, shugaban Samariya kuwa shi ne ɗan Remaliya. In ba ku gaskata ba, lalle ba za a tabbatar da ku ba. Ishaya 7:7–9.

Idan aka fahimci wannan annabcin yadda ya kamata, wanda ya fara a shekara ta 742 K.H.K., yana nuna alamomi uku a cikin tazara ta shekaru sittin da biyar. Biyu daga cikin waɗannan alamomin suna nuna wuraren farawar shekaru dubu biyu da ɗari biyar da ashirin na bautar talala da bauta ga masarautun Isra’ila na arewa da na kudu duka. A shekara ta 742 K.H.K., masarautun arewa da kudu suna cikin yaƙin basasa, kuma kabilu goma na arewa sun kulla ƙawance da Siriya domin su mamaye masarautar kudu ta Yahuda. Shekaru goma sha tara bayan haka, a shekara ta 723 K.H.K., aka tafi da kabilu goma na arewa cikin bautar talala ta hannun Assuriyawa. Shekaru arba’in da shida bayan haka, a shekara ta 677 K.H.K., Assuriyawa suka kama Manassa suka tafi da shi Babila. Shekaru dubu biyu da ɗari biyar da ashirin bayan 723 K.H.K. sun kai ga 1798, lokacin ƙarshe da kuma farkon aya ta arba’in. Shekaru arba’in da shida bayan haka, “lokatai bakwai” a kan masarautar kudu, waɗanda suka fara a 677 K.H.K., suka ƙare a 1844. Shekaru goma sha tara bayan haka, a 1863, siffon annabci na 742 K.H.K. sun bayyana dalla-dalla har zuwa kowane harafi.

Akwai yaƙin basasa tsakanin masarautun arewa da kudu a 742 K.H.K. da kuma 1863. A 742 K.H.K., annabcin da Ishaya ya ba mugun Sarki Ahaz ya shafi bautar talala mai zuwa ta masarautun arewa da kudu duka, kuma a 1863, a tsakiyar Yaƙin Basasa, Shugaba Lincoln ya shelanta Sanarwar 'Yantawa, yana fara tsarin kawo ƙarshen bauta. Gargaɗin da aka ba mugun Sarki Ahaz a 742 K.H.K. an ba da shi ne a cikin ƙasar daraja ta zahiri, wadda take wakiltar sakon da Lincoln ya bayar a cikin ƙasar daraja ta ruhaniya.

Shekaru bakwai bayan an buga sakonnin "lokatai bakwai" na Hiram Edson a shekara ta 1856, Adventism ta fitar da jadawalin 1863 wanda ya cire koyarwar Millerite game da lokatai bakwai, ta haka kuwa tana jefa shakka a kan ayoyi masu yawa inda Ellen White ta koyar cewa ya kamata mu maimaita sakonnin Millerites, kuma cewa ya kamata mu ƙare waɗannan sakonni daga a kai musu hari. A wannan shekarar ce kuma suka zama coci mai rijista a bisa doka. Akwai ƙarin abubuwa da za a iya rubutawa game da 1863 da kuma ma'anoninta na annabci, amma abin da nake lura da shi a nan shi ne, akwai shaidu da dama, na ciki da na waje, waɗanda suke bayyana tawayen 1863, ko dai tawayen na waje tare da jihohin kudu, ko kuwa tawayen na ciki tare da ƙin gaskiyar tushe ta farko. 1863 na ɗaya daga cikin abubuwan da suke cikin tarihin aya ta arba'in wanda yake wakiltar alamar hanya da ta ƙunshi "abubuwan da suke da alaƙa da rufe ƙofar alheri."

1863 ya yi daidai da farkon shekaru arba'in a jeji ga Isra'ila ta ɗa ta zahiri. A ƙarshen waɗannan shekaru arba'in, Joshua ya jagoranci Isra'ila ta ɗa zuwa Ƙasar Alkawari, suka rushe Yariko, kuma suka furta la'ana a kan duk wanda zai saƙe gina Yariko. A 1863, shugabancin Adventism na Laodicea ya saƙe gina Yariko. Ana wakiltar 1863 a farkon da kuma ƙarshen shekaru arba'in a jeji. 1863 alama ce ta annabci da ke ɗaure tarihin layukan waje da na ciki na tarihin aya ta arba'in wuri guda. Akwai ikkilisiya ta bakwai, "ikkilisiyar da aka yi wa shari'a," kamar yadda kalmar "Laodicea" take nufi, tana shiga cikin wani zamani da ake wakilta da mutuwar dukan tsara guda a jeji. A daidai wannan lokaci, shugaban ƙasa na Republican na farko yana yin aikin 'yantar da bayi, ta haka yana zama misali na shugabannin ƙasa na Republican na ƙarshe waɗanda za su aiwatar da dokar soja a cikin lokacin rikici mai kaiwa ga abin da wahayi ya kira "halakar ƙasa."

A cikin alamomin hanya na farko an wakilci alamomin hanya na ƙarshe, kuma abubuwan da suka danganci rufe shari'a an kwaikwayi su a cikin abubuwan da suka danganci buɗewar shari'a. Tawayen da aka yi a Kadesh cikin ƙin karɓar sakon Joshua da Caleb a farkon shekaru arba'in ya kasance alamar tawayen Musa na bugun Dutsen a Kadesh a ƙarshen shekaru arba'in. Shekarar 1863 tana nuna dokar Lahadi inda aka tofar da Laodicea daga bakin Ubangiji, kuma inda dattawa ashirin da biyar a Urushalima suke rusunawa ga rana a cikin Ezekiyel sura ta takwas, kuma inda aka maimaita Shiloh a kan waɗanda suke dogara ga kalmomin ƙarya, "haikalin Ubangiji mu ne."

Za mu ci gaba da wannan nazari a kan Panium a kasida ta gaba.